

IRENA: Transformace energetiky bude mít dopad na pozici států v mezinárodním prostředí

Mezinárodní agentura pro obnovitelnou energii (IRENA) s podporou vlád Německa, Norska a Spojených arabských emirátů ustanovila nezávislou Globální komisi. Komise ve své zprávě *A New World: The Geopolitics of the Energy Transformation* argumentuje, že energetická transformace bude mít významné geopolitické dopady. Dle zprávy se změní distribuce globální moci a změní se vztahy mezi státy.

Proč energetický přechod ovlivní geopolitiku?

Jádrem transformace energetiky je nárůst využívání obnovitelných zdrojů, zejména větrných a solárních elektráren, současně s poklesem využívání fosilních paliv. Právě rozdíly mezi obnovitelnými zdroji a fosilními palivy budou mít geopolitické dopady.

Zaprvé, obnovitelné zdroje energie jsou v různých formách dostupné ve většině zemí. Fosilní paliva jsou naopak koncentrována v konkrétních zemích/oblastech. Zadruhé, energie z obnovitelných zdrojů má podobu toků, které se nevyčerpají a jejich dostupnost nelze zvenčí ovlivnit např. jako součást politického nátlaku. Fosilní paliva naopak mají formu zásob, které je sice možné skladovat, ale je možné je použít pouze jednou. Zatřetí, obnovitelná energie může být snadno vyráběna a spotřebována decentralizovaně.

Začtvrté, zdroje obnovitelné energie mají téměř nulové mezní náklady. Mimo jiné, některé z technologií (větrné a solární elektrárny) podle zprávy IRENA umožňují snížení nákladů téměř o 20 % při zdvojnásobení výkonu.

Změní se pozice států v mezinárodním prostředí?

Přechod od fosilních paliv k obnovitelné energii má potenciál proměnit distribuci globální moci stejně jako přechod od dřeva k uhlí a od uhlí k ropě. Přístup k dostatečným zdrojům energie a kontrola nad nimi je důležitá složka moci státu, která umožňuje státu chránit své národní zájmy a rovněž prosazovat svůj ekonomický a politický vliv v zahraničí. Přechod k obnovitelným zdrojům, kdy bude energii možné vyrábět i spotřebovávat decentralizovaně, bude mít mimo jiné za důsledek, že i moc bude více decentralizovaná.

Podle zprávy IRENA Čína díky transformaci energetiky posílí svou energetickou bezpečnost. V současnosti je jedním z lídrů v oblasti inovace a implementace technologií v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Čína je jedním z největších investorů do obnovitelných technologií, v roce 2017 měla na globálních investicích podíl více než 45 %. Evropa a Japonsko jsou nyní vysoce závislé na dovozu fosilních paliv, zároveň se ale tyto dvě oblasti také soustředí na obnovitelné zdroje, příkladem budiž německá Energiewende. Státy, které dokáží využít nových technologií v oblasti obnovitelné energie, mohou očekávat, že jejich dosah a vliv na globální úrovni vzroste.

Zároveň je nutné se podívat na druhou stranu osy, a to na státy, které jsou vysoce závislé na exportu fosilních paliv. Transformace energetiky totiž jejich globální dosah a vliv zásadně sníží, pokud svou ekonomiku nepřeorientují.

Nové aliance a vzájemné závislosti

Využívání obnovitelné energie s největší pravděpodobností neovlivní pouze samotnou pozici jednotlivých států v mezinárodním prostředí. Dojde také ke změně aliancí a obchodních toků, které vytvoří nové vzájemné závislosti mezi státy. Jedním ze zřejmých příkladů může být postavení OPEC, jejíž důležitost bude s klesajícím využíváním fosilních paliv také klesat.

Elektřina se stane centrální komoditou při přechodu na obnovitelnou energii. Elektřina je ovšem obchodována především regionálně, což znamená, že současná role globálního trhu s ropou se přetransformuje do několika regionálních trhů. Energetické obchodní trasy se změní a kontrola klíčových chokepointů, již nebude důležitá. Naopak kontrola nad sítěmi se stane životně důležitou pro národní bezpečnost.

Zdroj: Anopress IT, www.oenergetice.cz z 15. 01. 2019